

ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТКОМ
И НЕДЕЉОМ

ЦЕНА

ЗА 1 МЕСЕЦ 1 ДИН.
ИЛИ 1 КРУНА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМАЈУ
СВЕ ПОШТЕ У ОРБИЛИ И
ИНОСТРАНСТВУ

ЗВЕЗДА

ПОРОДИЧНИ ЛИСТ

Претплату треба слати
Стеви М. Веселиновићу
проф. богословије

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ
ПРИМАЈУ СЕ

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ

УРЕДНИШТВО СЕ НАЛАЗИ
У МАТЕДОНСКОЈ УЛИЦИ
БР. 6

БРОЈ 10 ПР. Д.

УРЕДНИК: ЈАНКО М. ВЕСЕЛИНОВИЋ

БРОЈ 10 ПР. Д.

СРЦЕ И МИСАО

О, да је благословен онај свети час,
Кад сам разуверен растао се с надом;
О, да је благословен онај рајски глас,
Што ме растави с невољом и јадом!...
Срце је моје увенули цвет;
А мисао лака једна капља мала,
Капља свеже росе, што је прошла свет —
Па на мртвој круни уморна заспала!

Осољанин

СВЕ ЗА ЈЕДАН ДАН

— слика из београдског живота —

(наставак)

У узаноме ходнику пред „заседањем“ општинскога суда било је много парничара са својим заступницима разне врсте, и неколико лажних сведока, који се налазе „под руком“ или на вел. тргу или око каване код Уједињења. Парничари оштре језике за рочиште, њихови заступници преслишавају сведоке, да неби пред судом више казали него што треба, општински послужитељи дају правне савете парничарима који немају заступнике, или покушавају да склоне на поравнање завађене стране, а једна дама беше се одвојила од ове гомиле и са нестрпљењем погледаше на крај од ходника одакле придолазише нови парничари. По свему што је на њој било, могло се приметити да је „машамода“; на лицу јој се видило да са страхом очекује шта ће на суду бити, а кад се на крају ходника појави кума Јулка ова се госпођа окрете прозору и све је дотле гледала у општинску авлију, док послужитељ пред судницом није викнуо: Тоника... Тоника Пши... Шприн... Шпрингер и Јулка Петровић!

Кума Јулка разгура лактовима гомилу и сва запурена уђе у судницу и стаде бапн пред крстом и јеванђељем што су на судскоме столу, а Тоника, бледа и као да је тролетница тресла, стаде мало у страну од кума Јулке, па се прекрети по швапски

те изазва смех код судија, што ју је још више збунило.

— Пре свега, господо, поче кума Јулка, ја имам овде да изјавим, да је мој покојни муж био више од десет година општински чиновник, па није лено што је суд наредно, да пандур позове у судницу прво ову особу овде, па тек после мене.

— Молим вас, госпођо, прихвати председавајући судија, ви ћете говорити кад вас суд позове, а тужитељска страна увек се најпре позива, па после тужена. Ви сте овде тужени, па чекајте кад дође ред на вас.

— Молим, господо, ја не признајем да сам тужена, јер овакве светске швиндлерке...

— Немојте, госпођо, употребљавати вређајуће изразе, прекиде председавајући кума Јулку, то овде није дозвољено, а на улици грдвите се колико хоћете.

— Све што кажем доказаћу и нико нема права да ми забрањује бранити се од ове напасти овде, која ми је упропастила онако фини шешир, а већ две године није порез платила...

— Али ћутите ако Бога знате, кажем вам, ви нисте тужитељка, опет поче председавајући да умирује кума Јулку.

— Па добро, онда ја тужим ову особу овде и тражим да је суд као швиндлерку уапси, јер она иде по кућама, па после у консулат...

— Али то не иде тако, тужба се подноси пријавнику, па тек на рочишту парничари могу да говоре, објашњава председавајући.

— Па шта је ово него рочиште, виче кума Јулка а из очију јој варнице севају! Ово је рочиште и ја имам права да говорим. Зар се тако поступа са чиновничком удовицом?!

Секретар приђе и шану нешто кума Јулки, услед чега она за тренутак ућута. Види се, да се познаје са секретаром; али није разумела шта јој је казао, те приђе његовом столу, а председавајући уграби ту прилику и стаде испитивати Тонику.

— Остајете ли ви при тужби, да вам је тужена дужна 7 динара за оправку шешира и да ћете се на то заклети.

— Ја кунем она тушна, одговори Тоника.

— Застарело је, господо, све је то застарело, победоносно узвикну кума Јулка!

— Шта је застарело? пита је председавајући кума Јулка погледа у секретара. Изгледало је да је посумњала у његову искреност; али јој он климну главом у знак да остане при застарелости и она охрабрена заврши своју реч овако:

— Све је застарело што ова особа каже, и ја молим суд да је истера на поље и да јој забрани да којешта о мени говори. То је све што сам још имала да кажем, а за лангубу тражим 20 динара, јер ја имам и друга посла, а не да се овде са којекаквима судим.

— Од кад вам тужена дугује ових 7 динара, ушита председник Тоника.

— Кат нена муш умрела па правила от ипацирхут трауерхут, одговори Тоника.

— На кад је то било?

Тоника се збуни, поче да се присећа, али кума Јулка пресече целу ствар узвикнувши:

— Пре три године, пет месеца и двадесет и једног дана, јер је покојник баш на данашњи дан умро, а мене тужну потржу на суд, и то да је барко, него светска пачавра!

Тоника је изгубила парницу, а кума Јулка не сачекавши саопштење пресуде, оде право г. Управнику да му се сад и на општ. суд потужи.

На основу закона о штампи од 12 Марта 1881 године, са изменама и допунама од 11 Јуна 1892 год., изменама и допунама од 11 Јуна 1884 године, а придржавајући се нарочито измена и допуна од 9 Јула 1898 године, ми ћемо да оставимо кума Јулку да се на само потужи г. Управнику на онога у кварту и на омаловажавање удовичко-чиповничког достојанства од стране општинског послужитеља, саопштивши му узгред и оно „још нешто“, па ћемо је причекати пред г. Управниковом палатом да се заједно на даљи посао кренемо. Онај у кварту, истина, није Бог зна шта учинио, а најмање да је повредио какву државну тајну, па да ми услед тога неби смели ту ствар читатељима испричати. Он је похитао са расправом предмета онога господина што фарба бркове, не сачекавши да кума Јулка оде и у Земун због те ствари, па да после офарбани господин не криви њу за некакво писмо што је доцније пало власти у руке; али све се то нас не тиче, па што онда да се не придржавамо реченог закона са свима његовим изменама и допунама? —

Пошавши на ручак код Саветних, кума Јулка удари улицом у којој је становала она њена принцеза што треба на нешто да се реши, у нади, да ће је на прозору видети, јер је подне, а у подне врозлазе том улицом чиновници једне банке и једног државног надлештва, идући на ручак и на онај најслађи одмор по ручку. И заиста принцеза је била на прозору, а испод прозора стојаше и удвараше јој се један мали господичић који на страни није довршио трговачку школу, а у отаџбини је био неко време официр да после са успехом врши послове по финансиској струци.

Кума Јулки не беше право кад виде тога го-

сподичића под принцезиним прозором, па намисли да јој одмах напакости, јер је сад разумела за што се принцеза тешко решава да усвоји учињени јој предлог.

— Сервус, голубице моја, поздрави кума Јулка принцезу. А гле како си данас феш! Да те види ко за тобом гине, па још да га погледаш онако ђаволасто као ономад... Извините, господине, ми се увек тако шалимо. Јулка Петровић — представи се кума Јулка господичићу.

— Част ми је, Малиша Тркосић. Али ако вас деранжирам, Mesdames, ја ћу се одмах уклонити. Може бити да госпођа долази faire confidence de quelqu'un...

Ово последње кума Јулка није разумела, па је то још више разерди на господичића, који се у разговору са дамама радо служио француским изразима, да би тиме оправдао поступак једног министра, који га је о државном трошку послао био у Швајцарску да за шест месеца изучи једну струку, за коју тамо никакве школе не постоје.

— Не знам то, рече кума Јулка, па окренувши се принцези продужи: Крајње је време, лепојко моја, да свршимо ону ствар, нећеш се кајати. Сутра ћу доћи нарочито због тога и нећу ти дати мира док не пристанеш. А сад, вама господине, пријатан ручак, а теби срце моје ово: па свом шаком баћи пољубац принцези и оде.

Принцеза је остала као врелом водом поливена, јер је баш пред долазак кума Јулкин казала Малиши, кад је направио алузију на даму са камелијама, да она у њему види неку сорту Дивала. А кума Јулка је летила Саветиним пуна задовољства што је бацила угарак и међу ово двоје, мислећи: нећеш мога, нећеш ни твога, па нека и даље висн под прозором, умемо ми и писма да пишемо.

И заиста Малиша као да се већ кајао, што је до сад пола туцета букета принцези „презентирао“, па бацивши испитујући поглед на њу, удали се ипак задовољан што се „ствар отериза“ пре него што је са букета прешао на скупле поклоне.

Принцеза се у брзо освестила и кокетно је одвратила Малиши: до виђења, monsieur Duval!

Тандррр... затандрка електрично звонце код Саветних, који су већ при ручку били. Савета и њена мати само се згледаше, јер је један гост већ био на ручку, а кад Саветино дете, које се у ходнику давило са парчетом пите, потмулим гласом објави *тума Јулту*, она пљесну рукама и извинивши се госту сва збуњена истрча у ходник.

— Добар дан желим, добар дан шуре моје мало, поздрави кума Јулка Савету и њено дете. Управо рећи: пријатан ручак, јер ти по устима видим, квочкице моја, (Савета је често рађала), да сте већ при ручку. Па кад је тако, а да вас неби са ручка узнемиравала, и ја ћу што кажу за совру сести. И уморна сам и једита сам, па ми нећете моћи пребацити: сви се гости наједоше, а кум пуче!

— Па извол'те, извол'те, прихвати Савета гласом као кад говори човек кога зуб боли.

Сви поустајаше иза стола кад уђе кума Јулка уз дерџаву шурета, кога је Савета уз пут протресла, од једа што се оно обрадовало новоме госту. Истина, Саветин муж не беше са свим устао, него у погнутом положају издигнувши се мало са столице поздрави кроз зубе госта са: добро нам дошли са пута око земље! Али то није кума Јулки ни мало сметало да одмах седне за сто, пољубивши најпре Саветину матер у руку и бадивши оштар поглед на другог госта, који је био мушког рода и седио до Саветине сестре, младе удовице.

Кума Јулку није изненадило што је још једног госта код Саветиних затекла, јер је била позната ствар да они често имају госте било на ручку или на вечери, него се себи чудила како није до сад ништа сазнала о томе новоме познанству њиховом, а често им у кућу долази. То јој да повода мислити, да се ту нешто од света крије, па зловољна што није и у ту тајну посвећена, после трећег залагаја уграби прилику да знаком покаже младој удовици како јој се гост не допада.

Тај гост није био нико други, него песник Салко из Карловаца кога кума Јулка није познавала, али чије је љубавне песме једној њеној млађој пријатељици она дочепала, кад се са пријатељицом завидила због једнога свога писма, које се и почињало и свршавало са зумбулом, јер се кума Јулка у њему обратила једном господину са „мој зумбуле“, а завршила је писмо са тестаменталном изјавом: да јој се, кад умре, зумбул у руке мете, да га собом и у гроб понесе! — Салко је прекинуо односе с овим љубавним идиолом, али на доста незгодан начин, а сад је у покушају да закључи брак са миразом баш у месту где се и оне песме налазе, па упућен бивши на кума Јулку као притежаоца тих песама, а не познавајући је, он је дошао код Саветиног мужа да га као њеног доброг познаника умоли за посредовање у овој деликатној ствари.

(свршиће се)

Р О Б

(Ј. П. ПОЛОНСКИ)

Коприва гушта
Окио је скрила;
Жалосна врба
Гране је свила.
У даљи чамци
Са белим крилом;
На окну гвозђе
Цигли под пилом.
Зло прошлих дана
Са душе пада;
Слобода, море
Мама га сада.
Духа је доста,
Нестаје мука...
Тек ухо слуша
И пили рука.

Р.

ГДЕ ПОМОРАНЦЕ ЗРУ

од
Н. А. ЉЕЈКИНА

(наставак)

V

На станици се гурају комисионари разних гостионица у капама са ширитом, довикујући називе својих гостионица и нудећи омнибусе. Супрузи Иванови и Коњурин стадоше у чуду.

— Куда ћемо? У коју гостионицу? пита Глафира Семјоновна мужа.

— Ах, матушка, од куд ја знам!

— Па опет, треба...

— Сад је модеран узвик „виз ља Франс,“ с тога хајдемо у „Хотел де Франс.“ Има ли овде „Хотел де Франс?“ упита Николај Ивановић руски.

Комисионари ћуте. Јамачно, у Ници, или није било такога хотела, или омнибус тога хотела није био на станици.

— „Готел де Франс“... понавља Николај Ивановић.

— Чекај, чекај... како би било да упиташ која гостионица има руски самовар, па тамо да идемо; јер, од како смо на страни, још нисмо љуцки чаја пили, рече Коњурин заустављајући сапутника, па се и сам окрете комисионарима и викну:

— Ребјата! (децо) Ко међу вама има у гостионици руски самовар?

— Комисионари, разуме се, нису знали руски.

— Руски самовар, „пур те“... наставља Николај Ивановић, и тумачи своје речи знацима. Сви ћуте и гледе. — Не разумеју! рече он и рашири руке. — Главна шта је теби! Преведи им на француски.

— Самовар Рјус. самовар Рјус... Пур ло буљант, пур те... Есеке ву аве дан ља готел? рече она.

— Ah! madame désire une bouilloire! (Ах, госпођа жели буљоар) досети се неки комисионар.

— Не, не, буљоар, него самовар Рјус, са угљевљем.

— Самовар! дрекну Коњурин.

— Mais oui, monsieur... Samovar russe c' est une bouilloire. (Та да, господине... Руски самовар то је буљоар).

— Ама, шта си окупио булевар те булевар! Не треба нам булевар, што ће нам булевар? Дај ти нама стан макар у улици, само нека буде самовар!

— Иване Кондратијевићу ви друго говорите. Остав'те се хакања... Нити ви њих, нити они вас разумеју, задржава Коњурина Глафира Семјоновна.

— Морају разумети, кад воле руске новце.

— Ама, на што ту говорити? узвикну Николај Ивановић. — Они су дивљаци за самовар. Батали, Иване Кондратијевићу, па хајде на срећу у први омнибус, који је на реду. У какву нас гостионицу доведу — биће добра. Та ми и онако не знамо која је гора од горе. Ево омнибуса. Напред!

Иван Кондратијевић притрча првом омнибусу и рече: „овај изгледа мало новији омнибусчић“, па се посади. За њим уђоше и супрузи Иванови.

Живо набацаше њихове куфере на кров омнибуса и омнибус пође, минувши раскошну баштицу пред железничком станицом. У баштици су расла поморанџина дрва са

златним плодом, палме, латаније, агате, олеандри и велике
 црвеним цветовима.

— Боже мој, у каква места долазимо! узвикује задовољно Глафира Семјоновна. — Ораијереје под отвореним небом! Гле, гле, лимунови! Цело дрво с лимуновима!

Иван Кондратијевић се само искоси, на рече:

— Лимунове имају, подлаци, а самовара немају!

— Осврните се, осврните се, господо, назад. Ах, какво брдо! наставља Глафира. — А гле, магарца вуче талите с купусом! Купус већ приснео. А код нас! Ја сам тек пред подлак лук у прозору посадила, и Бог зна кад ће му перје нићи. Ено још једнога магарца! Два магарца. А гле даме, даме у половини марта носе тачко, летње одело по улицама — гле како је топло.

Прођоше кроз Avenue de la gare — дугачак проспекат, засађен гигантским дрвећем. Било је још рано, улчни живот се тек почео будити: отвараше се трговине и кафане; куварице у сланим шеширима с корпом на руци, журе на пијацу. Види се један Енглец, дугачак, мршав, у белом оделу, са зеленом вуалом на шеширу; он одмерено шета по булевару. Иван Кондратијевић одмах сврати на њ своју пажњу и рече:

— Гле, како је овај странан! Мора бити да је овлашњи, галијански пон.

— Не, не, то је Енглец, одговори Глафира Семјоновна. Пропли пут, ми смо много таквих видели у Паризу на изложби.

Најпосле омнибус уђе у двориште гостионичко и заустави се. У дворишту опет видеше поморанџино и лимуново дрвеће с плодовима, расцветане мирте, а на самом уласку — два, као брвно, дебела кактуса, што својим врховима домашаху прозоре на трећем спрату. Вратар зазвони у велико звоно. Истрча човек у годинама, с писалком за ухом.

— Погађај се, голубице, како би могли лимунове и поморанџе дабе јести, рече Иван Кондратијевић.

Момак их поведе да виде собе, каза им цену и предложи им да узму собу с пансионом, то јест с јелом.

— Nous avons deux déjeuners, diner à sept heures. (Ми имамо доручак у два а ручак у седам сахата) рече он.

Глафира је разумела реч „пансион“ у другом смислу.

— Какав пансион? Комад пансион? Никола Ивано-вићу, представи себи, овај нам неки пансион нуди! А зашто то, кад ми немамо деце? Нон, ном, месје. Цурку нур ну пансион? рече она. Ну каван на пансион. Пансион! — Si vous prendrez la pension, madam, ça vous zega à meilleur marché. (Ако узмете пансион, госпођо, цена је мањ).

— Опет пансион! Ама шта је он окупио с тим пансионом!

— Да он није учитељ?... пита Николај Ивановић.

— Али он види, да ми овде немамо деце.

— А може бити да он има пансион за одрасле, за обучавање Руса у француском језику? Запитај ти, какав је у њега пансион? То можеш упитати: у толико си се већ научила француски.

— Све једно; не треба нам никакав пансион. Хоћете ли да узмемо ове собе? Једна стаје осам а друга — дванаест динара дневно — објасни Глафира.

— Дванаест четвртака (франака) по четрдесет ко-

пејки, то је 4 рубље и 80 копејки на наше новце, рачуна Николај Ивановић. — Поскупо, али шта да чиниш...

— Ница је ово.. Нема се шта рећи. Овамо публика и долази само да новце строши. Најмодерније место у иностранству. Хоћеш да видиш, како поморанџе расту — е онда и плаћај! Узимамо ли ове собе, шта ли? настави она.

— Чекајте, чекајте. А како би било, да ми њему „вив ља Франс“ подвигнемо; може бити да би он, ради руско-фрауцуског јединства, спустио цену, рече Коњурин.

— Таман! То јединство се само у нас цени, а овде нико о њему и не мисли. Је си ли ти видио синоћ онога кондуктера? Узе два и по франка да никога у купе не пушта, — па ти одмах сапутника на ноге посади. Не, где већ није наше пропало! Ваља узети. Узимамо ове собе, мусје! рече Николај Ивановић и удари Француза по рамену.

— Avez pension, monsieur? (Са пансионом, господине) наново упита овај.

— Опет он! Нон, ном. У нас нон анфан. Ми смо без анфана допутовали. Вуаља: же, ма фам и воћарски трговац с Клинскога проспекта — то је све.

Николај Ивановић се кучну по према и претом показа најпре своју жену, па после Коњурина.

(Наставиће се).

НЕЧИСТА КУЋА

Denis Langat

с француског

Велизар Ј. Митровић

I

Марсел Жиродон познати млади уметник, сликар, наследи неког свог рођака, удовца без порода, и као наслеђе доби једно имање у Нормандији. Оно се састојаше из једне кућице и парчета земље. Али шта ће са њим да ради он, Парижанин, који је свој рад и укуе развио у великој вароши, у којој је увек становао?

Да ли да је изда? Да ли да је прода?

Решив се на ово последње, једног леног јутра он пође у Евре а одатле се упути у Вирелај, оближње место где се налазаше његова нова својина а и канцеларија бележничка, који образова масу. Од њега Марсел хоћаше чути савете.

Г. Барбо га и не саслуша.

— Обрадован сам вашом посетом, драги г. Жиродоне, рече му љубазно, мило ми је што смо се видели.

— Хтео бих продати, рече Марсел.

— Добро ћете учинити, одговори бележник, који могаде само потврђивати.

— Мислите ли да ће то бити лако?

— Све се продаје драги господине, с тим збо је цена умерена; колико хоћете?

— Хм! Па једно дванаест хиљада динара.

— Ох! ох! Дванаест хиљ динара! Е одмах се може познати да живите у Паризу где се земљиште мери на сантиметар!

— Онда колико ви велите?

— Ја велим да ћете наћи купца, који ће платити пет до шест хиљада; о вашој цени ни помишљати.

Наследник повика:

— Шта! Тако мало!.. Али то је тек само понуда!

— Верујте, то је све што вреди.

— Најпосле, реши се Марсел после подужег расуђивања, гледајте што више.

— Као за самога себе, драги господине; имајте уверења!

II

Три месеца протекоше, а од бележника никаква гласа; још три протекоше, опет никаква гласа.

— Да ли ће се тај посао једном свршити, рече сликар сам себи.

И поново отпутова у Вирелај.

— Ја вас очекивах, рече му г. Барбо; изгубисте ли стрљење?

— Најзад, Ја се надах бржем решењу. Јесте ли извршили све што треба?

— Дабогме да сам извршио.

— Па нико се не пријављује?

— Нико.

— Што то?

— Несрећна ствар! Ваша се кућа не може никад продати!

— Шта то велите?

— Та је кућа нечиста!

— Па онда!.. Верујете ви зар и у такве будалаштине?

— Није стало до тога шта ја верујем него шта се о њој прича. Сваке ноћи, од онога дана када објавих да је за продају, све игра, све бубња у кући вашег покојног рођака, а ви сте је оставили украшену његовим намештајем. Ту вам је безгранична луњавана.

— Приче!

— Ја сам врло далеко да бих могао чути; али сам сам ишао тамо пре четири месеца. Видео сам дар-мар. Намештај поремећен и испревртан, стоно посуђе поломљено, слике откачене од својих ексера.

— Дајте ми кључеве.

— Ево их... Шта ћете чинити?

— Има ту нека тајна коју ћу ја открити; хоћу да дознам и дознаћу!

III

Кућа рођакова беше скромни пављон, доста добро изидан, али већ старе конструкције. Три одаје при земљи, један подрум, један таван; то је све. У њу се пристуна помоћу неколико степеница, пошто се најпре прође малено двориште опасно зидом на ком се налазе врата за излазак на друм често посећиван кириџијама. С једне стране налази се кућа крчмарева, с друге стране простире се земљиште добро за обраду али упарложено.

Једно за другим, и не без муге јер су браве отпочеле да рђају, Марсел отвори врата спољна, по том од стана. У њему беше све испретурано. У сали где се најравно, по најпре улази, сто и столице оборене, орман за посуђе отворен зјани, а само посуђе у нарчета поломљено; у соби постеља попречена на вратима, орман празан а рубље растурено по поду, слике попадале са дувара а стаклета им полупана; у кујни посуђе бакрено и блехано разбијано по поду.

— Право мало разбојниште! рече Марсел без икаквог узбуђења.

Прикупи нарчета и избаца их на поље а ствари размести, кревет покри белим застирачем и пође.

Ну у тренутку, када хоћаше изићи у двориште сети се да није прегледао подрум. Из прве одаје ступи у њ подигнув поклопац. На овом месту ништа није измењено: неколико празних буради, неколико прашљивих боца такође празних и гомила дрва, све на свом месту. Ту се није ништа дирало.

— Разборити духова! рече сликар; бојали су се да не озебу!

Поле се, затвори врата и оде у суседну крчму. Жером, газда, добро га познаваше. Приђе му говорећи:

— Ви сте ваљда дошли да прегледате ваше имање, г. Марселе, које нико неће купити?.. Зацело несрећа!.. Без сумње, дознали сте шта се ту догађа?..

— Рекли су ми; а и видео сам.

— Али још нисте чули!.. Ах! господине, човек мора веровати да тамо сами ђаволи послују!

— Ја их не би саветовао да опет дођу, одговори сликар, јер их имам чим дочекати.

То рекав показа револвер; крчмар се засмеја:

— Куришумом? рече. Духови ће се томе подсмевати! Просто као сунце даху ветра!

И Жером отпоче причу о природи духова, неопиљивих, нематеријалних и невидљивих; а његова жена не проговорив дотле ни речи, климаше главом понављајући:

Тако је! Тако је!

Али Марсел прекиде њихов говор:

— Добро! Држим да ћу их видети! рече. Дајте ми вечеру.

Кад вечера он се диже.

— Идем да спавам, рече.

— Зацело не у кући покојног рођака? повика крчмар.

— Зашто не? Видео сам, хоћу и да чујем. Зато сам и дошао!

IV

Један дан путовања приуговљавља добар сан, а Марселу још младом човеку у толико већма; и Морфеј не требаше га дуго љуљукати јер већ беше у земљи снова.

На столу лампица заврнута слабо осветљаваше собу. Он спаваше чптав сахат, док га некакав изненадно произведени шум у првој одаји не трже иза сна.

Брзо скочив е постеље, дограби лампу и свој револвер те јурну у салу: тамо нађе превртут сто... али више никог! Уђе у кујну опет никог! Врати се и прегледа улазна врата: она бежу два пут забрављена!.. Остаје још подрум. Пожури тамо, али и у њему пушта тишина! Иначе има још само мален прозор подрумски, који гледа на малено двориште, али кроза њ једва да би прошло мало какво дете.

— Хм! Хм! учини сликар, ама то неки ђаво јест!.. Само да ли ће бити већи од мене?

Не леже поново да би био спремији у случају нове узбуне.

Али те ноћи дух остаде тамо где је. Изјутра Марсел изиђе да доручкује.

— А! а! суседе, узвигну Жером видећи га где улази, ви као да нисте ноћас добро спавали?.. Та и ове ноћи беше некаква луна у кући вашег рођака!

— Од куд ви то знате?

— Којешта! па и ми чак били смо пробуђени!.. Све се овде чује!.. Да ли да помислим да сте то ви лунали уређујући ваше покућанство?

— Ја не, одговори Марсел, али сам већ спремио за тога што премеће моје покућанство!.. Али стрижења!.. Чекајући добро сам изгладнео.

Служећи свога госта, за време док овај јеђаше и пијаше са апетитом кога је појачала ноћ без сна, крчмар настављаше разговор:

— При свем том, то, што се тамо догађа, по вас је доиста штетно!.. Вала имаће је да би се за њега могло узети дванаест хиљада франака!.. Али, данас, ето ја први не бих дао више од сто педесет пистола.. Па онда знате шта бих ја радио?

— Шта би сте радили?

— Ја бих срушио грађевину... Кад не буде куће, неће бити ни духов!.. А толико таман вреди само земљиште. Видим те на што циљаш! помисли сликар погледавши га неверљиво од главе до пете.

По том гласно:

— Да! да! али га по ту цену нећете добити ни ви, ни други когод!

— Ох! повика Жером, ја на то и не помишљам!.. Ово што рекох, то је само тек да се разговарамо!

V

Ушав, као и прошле ноћи у нечисту кућу, Марсел овог пута не леже, само се премести у прву одају, да ту причека походу духов; извади неку стару кунцусару коју, седнувши за сто, отпоче читати према лампи, која се заклоњена не могла с поља видети.

Прође један час, па и други; нико не дође.

Поред његове лектире, узгред буди речено, мало занимљиве, и толиких цигарета, почеше му се очи склапати, и таман се хтеде предати сну, кад скочи, потресен дупом удареног и баченог метала, која груну усред неме тишине као прасак грома.

Али, као и прошле ноћи, никог!.. а сви отвори херметично затворени!..

Марсел отвори прозор и погледа на поље: зелено двоориште и пут осветљени месецом, беху пусти и у тишини.

— И по други пут! узвишну сликар затварајући прозор.

Подиже своју кухињску батерију и леже у постељу мислећи:

— Похода је свршена; ове ноћи они више неће долазити!

Остатак ноћи беше миран и изиграни сликар могаше с миром спавати.

Чврсто је спавао и пробуди се доцне у јутру.

Прва му брига би да се да на ново испитивање своје покретности, у нади да ће што пронаћи. То после повеће муке би без користи отпоче да се љути и псује помишљајући:

— Има ту нека тајна сплетка, која се не да докучити!.. Један је факт, да се дух увек јавља у побочној соби а никад у оној у којој сам ја... Очеvidно ме светлост издаје!.. Идуће ноћи радићу бље.

Крчмар Жером дочека га са изгледом притворног сажаљевања.

— И опет беше дупљаве код вас, јадни господине Марселе!.. Чули смо!.. Ах, како би ја страховао да сам на вашем месту!

— Ба! немарно му одговори сликар, поскидане су ми

рантљиве, ја сам их опет окачио, немате се шта узнемиравати!

— Тако је, али што се тиче мене, ја бих се решио да је продам пошто по-то, не бих даље кушао ђавола!

То беше увек исто подваљивање; у души Марселој пробуди се нека сумња.

Ти, прикане мој, помисли он, мора бити да си умешан у ту аферу, а твој циљ је да добијеш земљиште и кућу за четвртину праве цене. Видим те... Да, да! Знамо се!

Не забавивши се даље разговором свршав доручак изиђе и оде својој кући.

— Рђаво сам спавао, рече: хоћу да пробам ако могућем заспати.

Он сиђе одмах у подрум. Тамо необичном пажњом, да се звук не би чуо, отпочне размештати дрва која се налажаху набацана у једном углу; не показиваше се ништа необично. Требало је дакле даље разгледати. Оде на гомилу боца, опет никакав резултат. Преостајаху још бурад. Беше их седам: четири доле при земљи а три озго на њима. Полако поскида ове, потом размакну она доња...

А тада...

Тала, у зиду при земљи, појави се једна повећа рупа да кроз њу може човек проћи!

Не беше више сумње: кроз тај отвор неваљали Жером увлачаше се у нечисту кућу.

Али како продираше кроз препреку од гомиле буради?

Марсел испита оно које беше нашао примакнуто зиду: од остраг данцета не имаше. И што се тиче предњег, оно се могаше покретати и то изнутра.

Све се дакле обелоданило!

Једном ушав из суседног подрума тобожни дух се пењаше уз стенице, подизаше поклонац и чиваше бруку од покретних ствари. Кућу, будући пушта, он могаше повољно преметати. А од кад се њен сопственик настани, он се ограничи на претурање стола и неколико шерпи.

Овде се одмах јавља питање: како тај дух могаде извршити ово последње знатно дело?..

Не мари! мистификатор беше познат, требаше га још само ухватити на делу!

VI

Марсел поново размести све и врати се крчмару.

— Мислим, да још није доцкан да послушам ваш савет.

— А! а! јесте ли размишљали?

— Овде губим скупоцено време и све ће се свршити повредом живаца!.. Укратко, тога је доста!.. Него да се разговоримо: земљиште са кућом вреди доиста дванаест хиљада: јесте ли се — на то решили, или колико би сте ми дали?

— Ох! ја у опште нисам ни помишљао на то; ну баш да вас обвежем, дао бих можда до хиљаду и пет стотина франака.

— Ма дотераћете ваљда до две хиљаде?

— Ах, то ни помислити!.. Ја кунујем само земљиште а оно и не вреди више!..

— Најпосле разговараћемо о томе другом приликом. Све ће зависити од тога, како ће идућа ноћ проћи. Ако духови и опет дођу, а ја и опет видим нигде никог нема, вере ми! решићу се!

Кад Марсел оде, Жером рече својој жени тарући рукама:

— Ту је!

— Дobar пазар, човече! рече крчмарица.

— Међутим сликар учини припрему која и не би дуга.

Сибе с лампом, коју одмах угаси, до последњег стенона подруског, где беше начинио заседу. У једној руци држаше припремљена палидрвца. Чекао је у најгушћој по-мрчини.

Ишчекивање не имађаше никакве забаве, с тога се Марсел наоружа великим стрљбењем. Али он се радоваше будућности помишљајући на поражен изглед лица свога подмуклог суседа, који ће бити ухваћен као миш у мишоловци.

Најпосле, један лак покрет, за тим једва осетно шу-пкање, — покретно дјанце мрдну, — отвори се, готово од-мах чу се лагано близење једне ноге по песку...

Сад је тренутак!

Марсел наједанпут запали једно палидрвце...

Подрум се осветли!

Он виде неваљалог Жерома, са дугачком металном шишком у руци, где убезбегнут клеца и клима као ноћна тина, која бежи поплашена!

— А! а! господар угурекузе, повика сликар, дакле сам вас овде ухватио!.. Али шта хоћете са том шанком, красни јуваче ноћни?

Крчмац промуца:

— Ја?.. Ништа!.. Верујте!..

— О да, да! ја већ погађам, казаћу вам!.. Има у на-тосу кухињском, која је изнад нас, неколико цукотина, кроз које ви протурите ваш мађионички штапић, издигнете га, онако мало од ова, и њиме сурвате све што му је на путу... То је врло духовито, вере ми! И ја вам на томе честитам!..

Сад пак, говоримо о ствари; сутра ћете пак отићи са мном код бележника и избројаћете ми шест хиљада франака за моје имање.

Крчмар хтеде протестовати.

— У противном, настави сликар не пуштајући га да говори, у противном ја ћу објавити ваш карактер!... Отвор у зиду и буре одаднивно, које вас окривљује, ту је... Ви сте мене хтели начинити зевзеком, а ја вам, ви-дите, на врло пресет начин продајем моје добро, колико и вреди... Под овим условом тајна ће остати међу нама. Али нећу никаква одговлачења. Одмах се решавајте, или ћу вас предати власти!

— Али ако ја немам ни десети део — покуша крчмар.

— Ви ћете позајмити!.. Пристајете ли?

— На нег тако буде! промуца крчмар жалосно. И од-мах, сутрадан, акт продаје би извршен и новац положен.

— У добри час! рече бележник кунцу, кад све би свршено, ви се ни најмање не бојите духова!

У место њега одговори Марсел:

— Ох! сам господар Жером је некакав храбри дух он зна у чему се ствар састоји!

и васпитања лако ће се, из овога што иде, увидети. Дакле, без даљег увода:

Шта мисли жена (кад се већ једном реши да мисли):

Да је она била лена и „феш“ девојка, каква се данас више не налази: да је могла да начини много бољу „пар-тију“, него што је начинила; да је она *онда* само хтела, начелник министарства Н. Н. сматрао би се за срећног, да се њоме ожени; да су господин А. и господин Б. на дан њене свадбе чрезвичајно несрећни били: да би њен муж требао боље ценити срећу, што је њу добио; да се она до њега управо рећи спустила; да је она скромна и без икаквих жеља; она изгледа тако млада, да, просто, нико не верује; да је њена фамилија врло отмена; да њене пријатељице имају, управо рећи, безобразну срећу; да је она добра домаћица какве лако нема; да се нико не уме са једном богателом од новца тако лепо оде-вати као она; да би она, само кад би на тоалету толико трошила као г-ђа М, била права лепотица и боље изгледала од ње; да је г-ђа Г. са свим обична жена; да се г-ђа О. веома неукусно облачи; да је г-ђа Ц. бестидна кокетка; да су остали мужевни, који немају такву жену, као што је она, просто за сажаљење; да би она још могла да опчини, само кад би хтела и кад би јој до тога било, као г-ђи П.: да не чини право, што се већ тако рано повукла; да она у пркос својој угојености, има још врло лепу фигуру; да је просто чудо, како се то гоји с дана на дан све више, кад ништа не једе и кад се само по цео дан једи; да је г-ђа Е. управо много дебла од ње; да су снајдерке један одвратан народ, и да јој ни једна не зна скројити ваљан струк, па да лепо стоји; да јој „шустер“ увек ве-лике цинеле прави; да нико не онажа оно мало врвила, што она само тргне преко обрва; да је већ ужасно, како се све њене пријатељице беле, док она само мало прашка... да њој, хвала Богу, није ни потребно, да се тако удешава као друге, јер је она лена „женска“; да све то њеним пријатељицама ништа не помаже, јер се разлика види; да се код свију њених познаница много горе кува него код ње; да се на њеним поселима увек добро гости забављају; да је реткост наћи, да је једна таква домаћа жена у исто време и тако фино образована, као она; да је штета само, што то њен муж не уме да цени; и на послетку, да је она ипак задовољна, што је таква као што је, а не, не дај Боже, као што су друге.

Шта муж мисли:

Да је од њега управо била права глупост, што се оженио; да он више не може да појми, како то, да је овако паметан човек, какав је он тек увек био, могао да падне у ту стару клонку; да откинута дугмета и хладна кафа већ многог паметног човека имају на својој савести; да се у браку долази с кише у бару; да је он неоспорно био велики несретниковић, који је огромне среће имао код жена; да још и данас добро изгледа и да на улици, само кад би мало боље пазио на себе, не би нико рекао, да је он „отац породице“; да су жене само потчињена створења; да би с његовом женом било врло тешко изићи на крај, само кад не би човек тако умео као он; да у његовој кући његова воља влада, а само изгледа, као да га много не слушају; да његова жена има ужасан респект од њега; да се у кући ништа не деси, што он не би знао; да је он и сувише оштроуман, а да би га жена икада могла вући за нос; да он по који пут понусти због мира у кући, али

МИСЛИ РАЗНОЛИКЕ

фотографисане мисли разних душа

Разни људи разни мисле. Разни мисле људи једнаке старости и једнакога пола, а у колико је та разлика већа код особа разнога рода и разних година, разнога положаја

не из слабости; да је он, Ђида, врло далеко од науке и да се просто чуди, како по неки људи могу да се згуре под науку; да је његов начелник најнесноснији двоножац на свету; да се његове заслуге не цене довољно; да би му једна мала, првена, свилена ружица у руни од канута, веома лепо стојала; да га послови растрзавају; да је касна један ванредан проналазак; да је његова жена у својој љубомори са свим неразумна, пошто нема никаква повода; а да би јој он, међутим, веома лако могао дати повода за љубомору, само кад би хтео; да се г-ђица Ј.— само зато није удала, што је он није узео; да пријатељ Р. не би никада нашао одзива код г-ђице Л. само да се он није драговољно повукао; да су се многе узалудно надале његовој руци; да га жена госпођа А. баш не гледа ружно својим црним оком; да лепушката касирка нешто баје око њега; да је дуванџика на Ђошку, она „феш женска“ са свим несрећна, кад он своју „крем де кубу“ купи на другом месту; да он има много више косе на глави, него његови пријатељи, и да би и још више имао, само да му није опала; да је он боље очуван него други његови познаници и да би још могао да се подухвати са каквим много млађим од себе; да се његова деца васпитавају само по његовим уцетвима; да ће његов син остварити све планове, које је он морао да напусти и да ће све оно достићи, што је њему, на жалост, било, ускраћено; да његов син неће бити то, што је он и да се неће женити, ма да бећари ипак воде бедан живот; да, најзад, сваки мора испунити државно грађанске дужности и не сме допустити, да му се племе затре; да ће његова деца ударити оним путем, којим их он поведе; на послетку, да и једно вече у породичном кругу, крај домаћег огњишта има својих дражи за онога, који се љуцки изјурно; да жене нису никад задовољне и да је његова жена могла на горега наићи. И на завршетку, ко зна, куд би његов крај био само да је другаче било...

Шта мисли мати:

Да друга деца, кад се роде, изгледају као мајмуни, док су њена сва изгледала као ангели; да нема лепше и паметније деце од њене; да је непојмљиво, како друге мајке могу бити тако уображене са својом децом, која се са њеном ни сравнити не могу; ето, како она није ништа уображена са својом децом; да њена деца улицом увек обрете на се пажњу због своје лепоте; да она своју децу облачи, истина просто, али веома укусно; да су њена деца много боље васпитана него остала деца; да су деца, која се с њеном свађају, невоспитани, пакосни мангунчићи; да су њена деца чудо од даровитости; да су се код њих још у колевци онажали знаци ванреднога разума; како се, на пр., њен Јовица намрштио, кад је видео, како га је нека сусетка даривала само једним динаром; да би њен Пајица, само кад би хтео, могао бити први ђак у школи; да су њена деца некако другаче створена него деца других људи и зато се с њима мора на особити начин поступати; да се само она уме, као што треба око деце наћи; да се у школи ужасно много од деце тражи; да су учитељи и професори пакосна створења, којима је главно да децу

намуче и да је за дивно чудо, зашто готово сви наставници имају увек „пизму“ на њену овако красну децу; да леност њенога Миливоја проветиче чисто из претеране генијалности; да г-ђа Фемка наставницима своје деце мора бити даје велике поклоне, те имају увек тако добре оцене; да друге мајке своју децу мажењем ужасно кваре; да се са бонама и гувернантама не може изићи на крај, јер немају појма о педагогији; да њена Јулкица није ни мало пакосна, само је не треба дражити; да је овај или онај, који би имао штогод и њеној деци приметити, просто ништов; да би њена деца боље учила, само кад би се нашло добрих учитеља; да се према деци мора бити строг (разуме се, према туђој); да г-ђа Софијина Јелена безобразно кратке сукње носи, само да мати изгледа млађа; да ће њен син бити министар; да за њене кћери просто нема партије у овој земљи; да је њена старија ћерка најлепша у престоници, а млађој, која на њу личи, нема равне на Балканском Полуострву; да је све, што друге мајке причају о напретку и добрим странама своје деце, пусто разметање; да је велики простаклук своју рођену децу хвалити, и да она то никад не чини.

(наставиће се.)

ВЕЛЕШКЕ ИЗ КЊИЖЕВНОСТИ И УМЕТНОСТИ

А) СРПСКА.

Штампан је и растура се „Србобран“ велики Српски народни илустровани календар за 1899 год. цена му је 1 динар, или 40 новчића. Забавни — поучни део броји 26 разновреких радова а слика имаде 44. Као и осталих година тако и овај „Србобран“ уређен је одлично, а и слике су му врло лепе. Препоручујемо сваком српском дому и као занимљиву и као корисну народну читанку. — Само би једно имали да приметимо и само жалимо што то морамо учинити. Неко који се потписује *Милаш*, штампао је у овом „Србобрану“ под потписом песму „Србинова молитва“. Међутим ова песма није његова већ ју је он украо од Војислава Ј. Илића. Она се налази штампана у Војислављевим песмама на стр. 126, а под насловом „Словенско звоно.“ Разуме се да ми за ово нећемо да кривимо уредништво, јер се то може свакоме десити и поред највеће пажње, само би желели да уредништво у будуће припази на овога и њему подобне бесавеснике. Не би било на одмет и да му цело име и занимање преко јавности изнесе, како би га се остала уредништва могла чувати.

*

„Празноверство његове последице и утицај на народни живот,“ зове се књижица коју је написао Милан Ј. Путиновић, свршени богослов, а сада свештеник. Велика је 6 табака, а цена јој је 0-80 дин. Ово је добро израђена и врло корисна књижица.

У Београду продаје се лист само код продаваца на број.

САДРЖАЈ: „Срце и мисао“ (песма) — „Све за један дан“ (наставак) — „Роб“ (песма). — „Где поморанце зру“ (наставак) — „Нечиста кућа“ — „Мисли разнолике“ — „Велешке из књижевности и уметности“.

Власник Ст. М. Веселиновић. Штамп. Св. Николића об. венац бр. 2.—Београд. Уредник Ј. М. Веселиновић.